

OESOPHAGUS PASSZÁZS VIZSGÁLATA-MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

Írta: Pasztarak Erzsébet

1. Háttér információk és definíciók

A nyelőcső nyálkahártyához nem tapadó, gyomor-bél traktusból fel nem szívódó radiofarmakon (általában ^{99m}Tc -DTPA, ^{99m}Tc -kénkolloid) alkalmazása lehetővé teszi a nyelőcső funkciójának (tranzit, motilitás) non invazív, fiziológiás körülmények között történő vizsgálatát. A standard volumenű és konzisztenciájú jelölt falat ("bólus") transoesophagealis áthaladásáról, gyomorban való megjelenéséről nagy látómezejű gamma kamera-számítógépes rendszerrel gyors dinamikus frame sorozat készül, melyből a nyelőcső motilitásáról, az alsó oesophagus sphincter (LES) tónusáról és relaxációs képességéről nyerhetők adatok.

2. Leggyakoribb indikációk

- dysphagia
- mellkasi fájdalom és a nyelőcső motilitás zavara közötti összefüggés kimutatása
- achalasia
- hypomotilitással járó kórképek (diabetes mellitus)
- autoimmun kórképek (SLE, scleroderma, Sjögren sy)
- gyógyszerhatástani vizsgálatok
- antireflux műtétek előtt az oesophagus motilitás és alsó oesophagus sphincter (LES) tónus vizsgálata
- postoperatív kontroll

3. Kontraindikáció

A beteg kooperatív képességének hiánya.

4. Módszertan

4. 1. Betegelőkészítés

- a beteg a vizsgálat előtt 6-8 órával ne fogyasszon ételt vagy folyadékot (achalasia esetén akár 12-24 órás éhgyomrosság is szükséges)
- vizsgálat előtt legalább 2 nappal a motilitást befolyásoló gyógyszerek megvonása
- Inzulin Dependens Diabetes Mellitus (IDDM) esetén praktikus a vizsgálatot reggel éhgyomorral végezni.

- szorongás és egyéb zavaró környezeti hatások kiszűrése

4. 2. Szükséges előzetes adatok

- Anamnézis: reflux betegség? sebészeti beavatkozás?
- diabeteses kórelőzmény
- aktuálisan szedett gyógyszerek (morphin, calcium antagonisták, cisapride, ranitidin, verapamil) ismerete
- egyéb vizsgálatok eredménye (báriumos nyelés, endoszkópia, pH monitorozás)

4. 3. Radiofarmakon

- 20 MBq ^{99m}Tc -DTPA vagy
- 20 MBq ^{99m}Tc -kénkolloid 15 ml vízben (semisolid vagy szilárd ételben)

4. 4. Adatgyűjtés

4.4.1. A beteg elhelyezése

- ülő vagy álló helyzetben:
nagy látómezejű gamma kamera detektora előtt úgy, hogy a gyomor fundusából egy kis terület még a látótérbe kerüljön.
- fekvő helyzetben: ez esetben az oesophagus transport olyan abnormalitásai, melyek álló vagy ülő helyzetben nem detektálhatók, így a gravitáció kizárásával, felfedhetők.

4. 4. 2. Felvételi irány

- Anterior vagy posterior irányból: előbbi esetben kisebb az elnyelődés, de a sternum miatt a teljes oesophagus mentén egyenetlen, utóbbi esetben az attenuatio nagyobb, de egyenletes.
- Lényeges! hogy mind a testhelyzet, mind a projekció megválasztásában következetesek legyünk.
- Amennyiben a detektor mérete és az aktuális anatómiai viszonyok lehetővé teszik, helyezünk el markert a gyűrűporc magasságában.

4. 4. 3. Jelölt "bólus" nyelése, felvételek

- a számítógépes adatgyűjtés elindításával egyidőben egyetlen "aktív" nyeléssel, melyet azonnal követ egy-két "száraz" nyelés
- adatgyűjtés a beállított régióról:
DES (diffúz esophagus spasmus), "nutcracker" oesophagus gyanúja esetén 1 secundumos frame idővel összesen 2 percig (szükség esetén 5 secundumos framekkel folytatjuk 10 percig)

Egyéb kórképekben 2 secundumos frame idővel négy percig, majd szükség esetén 5 secundumos framekkel 10 percig.

- Képmátrix: 64X64 (esetleg 128X128)

4. 5. Adatfeldolgozás

- Dinamikus framesorozat mozszerű vetítése után
- ROI-k elhelyezése: gyomor fundus, teljes oesophagus, oesophagus felső-középső-alsó szakasza.
- A kijelölt ROI-kból generált idő-aktivitás görbék elemzése. (motilitás)
- A ROI adatokból az oesophagus tranzit idő számolása (transport):
Tranzit idő (TI): az az idő, amely alatt a lenyelt aktivitás 90%-a elhagyja az oesophagust
- Parametrikus (kondenzált) kép előállítás, elemzése segít a reflux jelenség felfedezésében.

4. 6. Interpretáció, leletezés

4. 6. 1. Interpretáció

- Mindig a választott testhelyzetnek, bólus milyenségének megfelelő normálértékhez viszonyítunk, melyet minden laboratórium maga határoz meg.
- Terápiás kontroll vizsgálat esetén az előző vizsgálat eredményéhez is viszonyítani kell.

4. 6. 2. A leletben leírandó

- a motilitást jellemző idő-aktivitás görbe jellege
- a lenyelt bólus transportja a gyomorba, LES relaxatio megítélése
- LES tónus állapotára utaló regurgitáció megjelenése
- a TI számszerű megadása a teljes oesophagusra és/vagy a felső-középső-alsó szakaszokra.
- amennyiben morfológiai eltérésre van gyanú, báriumos nyelés vizsgálata javasolt

5. Sugárterhelés

20 MBq ^{99m}Tc esetén az effektív dózis: 0,22 mSv/vizsgálat

6. Ajánlott irodalom

1. I.P.C.Murray, P.J.Ell, Nuclear Medicine in Clinical Diagnosis and Treatment 1998.
2. Gastrointestinális motilitás 1996 , Medicom Könyvtár,
3. Klein HA., Esophageal transit scintigraphy Semin.Nucl.Med.1995. 25:306-317.